The Community Patent and the Free Movement of Persons in the European Union

Patentul comunitar şi libertatea de circulaţie a persoanelor în Uniunea Europeană

Roxana-Elena LAZĂR *

Abstract:

The theory of the exhaustion of rights, with general applicability in what concerns the intellectual property rights, implies that the patent holder loses a part of his prerogatives as an inventor as a result of the exhaustion of his right, from the moment the object of its patented invention is marketed by him or with his approval. But the approach to the exhaustion of rights in the Member-States of the European Union has been a danger to the good operation of the single market. However, the regulation, at the Community level, of the exhaustion of rights theory has solved this difficulty as well.

The implementation of patents in the Member-States of the European Union – as long as the novelty conditions of the invention, of an inventive activity, are fulfilled and it is susceptible of having an industrial application – is an acknowledgement of the importance of the research, development and innovation sector at the level of the European Union both from the perspective of the material benefits as well as from that of the acknowledgement and guarantee of the right to renown and reputation of the inventor.

The distinction between the three types of patents regulated at the level of the Member-States of the European Union is made at the level of the legal protection, of the costs and of the possibilities of resolution of disputes that may arise from the exercise of the rights given to the patent beneficiaries. A comparison between the present European patent and the patents in the USA or Japan, from the point of view of costs, makes clear the excessive costs of obtaining a European patent (as high as eight times the cost in Japan, for example). The solution identified by the European legislator was to establish the Community patent. The preservation of the role of the European Patent Office (the same institution involved in the European patenting process) is combined with the accessibility of patenting costs for the patent applicants (especially for

* Acknowledgements: Economics and International Affairs phd. / drd. Scoala Doctorală de Economie, Universitatea „Al. I. Cuza" din Iaşi - Proiectul POSDRU/88/1.5/S/47646

Lazar, R., E., (2010) The Community Patent and the Free Movement of Persons in the European Union, Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2, pp: 15-27

small and medium enterprises for whom they are intended), with the establishment of a single, unitary set of procedural rules and with a unitary and compulsory legal interpretation in the entire European Union, meant to lower the cost of the Community patent to half the cost of the European patent.

Keywords:
intellectual property rights, development, innovation, theory of the "exhaustion" of rights

1. DREPTURILE DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ ŞI PIAŢA UNICĂ

În tratatul CEE, reglementarea drepturilor de proprietate intelectuală este în legătură cu piaţa unică, în general, cu libera circulaţie a bunurilor, în special.

Prevederile art. 49 (fostul art. 36) şi art. 43 (fostul art. 30) din Tratatul CEE sunt relevante în acest sens, cu atât mai mult cu cât exista iniţial pericolul ca pieţele naţionale de bunuri în interiorul Uniunii Europene - motivat de legislaţiile naţionale privind drepturile de proprietate intelectuală - să rămână complet separate, funcţionând diferit.

Amintim că art. 43 din Tratatul CEE introduce interdicţia restricţiilor cantitative la import, precum şi a turor măsurilor cu efect echivalent între Statele Membre ale Uniunii Europene, în timp ce art. 49 din acelaşi act normativ admite următoarea excepţie: „dispoziţiile art. 43-47 nu împiedică interdicţiile sau restricţiile la import, export sau tranzit, justificate de motive (...) de protecţia proprietăţii comerciale şi industriale. Totuşi, aceste interdicţii sau restricţii nu trebuie să constituie niciun mijloc de discriminare arbitrară, nicio restricţie deghizată în comerţul dintre statele membre".

1.1. Rolul jurisprudenţei Curţii de Justiţie a Comunităţii Europene

Uniformizarea s-a datorat, în primul rând **jurisprudenţei Curţii de Justiţie a Comunităţii Europene**, prin deciziile *Consten-Grundig* - 58/64 din 13 iulie 1966, *Parke Davis* - 24/67 din 29 februarie 1968, *Centrofarm vs Sterling Drug* - 15/74 din 18 octombrie 1974, *Terrapin vs. Terranova* -119/75 din 22 iunie 1976, *Hoffmann-Laroche* - 102/77 din 23 mai 1978.

Amintim că, învestită fiind cu soluţionarea cauzei „*Terrapin vs. Terranova*"[1], Curtea de Justiţie a Comunităţilor Europene a statuat că se face distincţie între existenţa dreptului de proprietate intelectuală, recunoscut şi

*Acknowledgements: drd. Doctoral School of Economics, Alexandru Ioan Cuza University, Iassy, POSDRU/88/1.5/S/47646

[1]http://eurlex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=675J0119

Lazar, R., E., (2010) The Community Patent and the Free Movement of Persons in the European Union, Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2, pp: 15-27

garantat în fiecare stat membru al Uniunii Europene, conform legislației naționale, şi exercitarea acestui drept pe piaţa internă, unică, pe de altă parte[1].

Curtea a statuat că „dacă Tratatul CEE nu aduce atingere existenţei drepturilor de proprietate intelectuală, recunoscute şi garantate de legislaţia unui stat membru în domeniul proprietăţii industriale şi comerciale, exercitarea acestor drepturi, poate fi restrânsă conform prevederilor tratatului, raportat la circumstanţele particulare. Art. 36 permite excepţii de la libertatea de mişcare a bunurilor numai dacă acestea sunt justificate de protecţia proprietăţii intelectuale". Exercitarea drepturilor de proprietate intelectuală „ar putea fi inadecvată, dacă această exercitare ar fi de natură să menţină ori să efectueze segmentări artificiale pe piaţa comună"[2].

Aplicarea tezei sus-menționate o regăsim în materie de mărci în decizia *Hoffmann-Laroche* - 102/77 din 23 mai 1978. Se pleacă de la funcţia esenţială a mărcii: aceea de a garanta utilizatorului sau consumatorului final „identitatea de origine a produsului ce poartă marca, permiţându-i acestuia să distingă, fără posibilitatea unei confuzii, acest produs de altele similare, având însă o altă provenienţă"[3]. Obiectul cauzei l-a constituit următoarea problemă: dacă proprietarul unei mărci comerciale, protejată în mod legal în două state membre ale Uniunii Europene în acelaşi timp, are legitimitatea, garantată de art. 49 teza I, ca produsul ce poartă marca aplicată într-unul din cele două state membre sus-menţionate, de a se opune înregistrării unei mărci similare, ce ar crea riscul unei confuzii, într-un alt stat membru al Uniunii Europene, chiar în contextul în care produsul are un ambalaj nou. În speţă, Hoffman Laroche este titularul unei anumite mărci comerciale, farmaceutice, înregistrată în mai multe state membre ale Uniunii Europene. Centrafarm a achizionat produsul (în cazul de faţă, Valium) purtând marca Hoffman Laroche, pus în circulaţie într-un stat membru, şi repunându-l în circulaţie în alt stat membru, după ce l-a reambalat, postând pe noul ambalaj marca titularului acestui drept (Hoffman Laroche). Curtea a statuat că deşi opoziţia formulată de Hoffman Laroche, întemeiată pe prevederile art. 49 teza I din Tratatul CEE, este îndreptăţită, în lumina prevederilor aceluiaşi articol teza II, ea reprezintă o „restricţie deghizată" în comerţul dintre statele membre dacă sunt îndeplinite următoarele condiţii: utilizarea mărcii de către titular, datorită sistemului de marketing adoptat, va contribui la fragmentarea artificială a pieţei unice; reambalarea nu afectează în niciun mod produsul original; titularul dreptului la marcă a fost notificat în prealabil referitor la punerea în vânzare a produsului reambalat; se menționează expres pe noul ambalaj că produsul a fost reîmpachetat.

---

[1] Lazar R.E., *Brevetul comunitar* in Jurnalul de Studii Juridice, (Journal of legal studies), Year 4, no. 3-4/December, Lumen Pubishing House, pp.34-35.

[2] Pelkmans J., *Integrarea europeană. Metode şi analiza economică,* Ed. IER, Bucureşti, 2003, p. 172.

[3] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61977J0102:FR:HTML

Lazar, R., E., (2010) The Community Patent and the Free Movement of Persons in the European Union, Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2, pp: 15-27

Aşadar dacă dreptul de proprietate asupra unei invenţii, unei mărci, unui desen sau model industrial este inviolabil, trebuie distins de exercitarea acestui drept în interiorul pieţei unice. Dacă exercitarea acestora este de natură să conducă la fragmentări artificiale ale pieţei unice, reprezentând o restricţie deghizată în ceea ce priveşte comerţul dintre statele membre, atunci deşi dreptul de proprietate intelectuală este protejat pe mai departe, exercitarea lui nu se poate face în mod absolut, ci în limitele respectării Pieţei Unice.

1.2. Teoria epuizării drepturilor

Un rol important îl are şi teoria „epuizării" drepturilor[1]. În doctrină se vorbeşte despre „epuizarea drepturilor" atunci când „titularul de brevet îşi pierde o parte din prerogativele sale ca urmare a epuizării dreptului său, din momentul în care obectul invenţiei brevetate a fost comercializat de el sau cu consimţământul său"[2]. Epuizarea drepturilor de proprietate intelectuală vizează acele acte sau fapte ce pot fi întreprinse fără a avea acordul titularului protecţiei juridice.

Consacrată în dreptul german în cazul brevetelor de invenţie, această teorie a fost extinsă şi pentru creaţiile literare şi artistice, pentru desenele şi modele industriale, cu excepţia dreptului la marcă, a produselor contrafăcute şi nu are aplicabilitate nici în afara spaţiului economic european. Aceasta are aplicabilitate generală.

Odată ce obiectul dreptului la brevet a fost pus în circulaţie într-un stat membru al Uniunii Europene, în mod legal, titularul brevetului nu mai are controlul asupra circulaţiei ulterioare a acestuia în acelaşi stat membru.

Teoria epuizării drepturilor vizează comercializarea obiectului invenţiei (nu şi celelalte componente ale dreptului titularului de brevet) şi caracterul naţional al comercializării.Altfel spus, dacă inventatorul are protejată invenţia sa în două state membre ale Uniunii Europene, dar înţelege să comercializeze produsul său în unul din cele două state membre, el pierde controlul asupra introducerii în circulaţie a bunului brevetat în statul în care l-a pus în circulaţie, având dreptul de a se opune punerii în circulaţie a produsului ce face obiectul invenţiei în celălalt stat membru.

Curtea de Justiţie a Comunităţii Europene s-a pronunţat în sensul neaplicării principiului epuizării drepturilor în cazul produselor ce sunt puse în circulaţie în exteriorul Uniuni Europene, motivat de faptul că „justificarea epuizării drepturilor de proprietate intelectuală este conferită de existenţa unei pieţe unice care să întrunească condiţii cât mai apropiate posibil de cele ale unei

---

1 http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/displayFtu.do?language=en&id=74&ftuId=FTU_3.4.5.html

2 Calmuschi O., *Epuizarea drepturilor de proprietate intelectuală,* în Revista Română de Dreptul Propietăţii Intelectuale nr. 2/2006, p. 25.

Lazar, R., E., (2010) The Community Patent and the Free Movement of Persons in the European Union, Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2, pp: 15-27

pieţe interne (...). Epuizarea internaţională va putea să aibă efecte potenţial negative asupra funcţionării pieţei interne şi asupra concurenţei, titularul dreptului riscând ca în exteriorul comunităţii copiile licite să fie puse pe piaţă la preţuri mai scăzute."[1]

La nivelul Uniunii Europene este aplicabilă teoria epuizării drepturilor de proprietate intelectuală, începând cu cauza 78-70, *Deutsche Grammophon Gesellschaft mbH v Metro-SB-Großmärkte GmbH & Co. KG*. Curtea de Justiţie a Comunităţii Europene a decis că „este în contradicţie cu prevederile Tratatului referitoare la libera circulaţie a bunurilor în cadrul Pieţei Unice ca un producător de înregistrări audio să exercite dreptul său exclusiv de a interzice distribuirea acelor produse, înregistrate de el însuşi sau cu consimţământul său, protejate de legislaţia unui stat membru, într-un alt stat membru al Uniunii Europene, pentru unicul motiv că această punere în circulaţie nu are loc pe teritoriul primului stat membru, adică pe teritoriul statului pe care le-a înregistrat el însuşi ori înregistrarea a avut loc cu consimţământul său. Diferenţierea dintre preţul produsului în primul stat membru şi preţul produsului importat în primul stat membru din cel de-al doilea stat nu reprezintă, în mod necesar, un abuz de poziţie dominantă, decât în situaţia în care diferenţierea dintre cele două preţuri nu are la bază o motivaţie suficientă"[2]. Din acest punct de vedere se apreciază că în fapt, Curtea de Justiţie a Comunităţii Europene a înţeles „să limiteze mult posibilitatea discriminării prin preţ între pieţele naţionale segmentate de drepturile de proprietate."[3]

La nivel internaţional, absenţa unei unificări legislative în materia drepturilor de proprietate intelectuală şi aplicarea teoriei epuizării drepturilor conduce la apariţia barierelor de intrare în calea liberei circulaţii a produselor.

1.3. Cooperarea regională în sensul instituirii brevetului comunitar

În sensul cooperării la nivel regional a fost semnată Convenţia privind eliberarea brevetelor europene de la Munchen, din 1973. Legile naţionale ale statelor membre privind brevetele produc însă în continuare efecte juridice. Prin această Convenţie au fost centralizate cererile de solicitare şi de înregistrare la Organizaţia Europeană de Brevetare. Această stare de fapt reprezintă un caz evident de „criteriu de scară pentru cooperare: prin obţinerea acestui brevet european printr-o procedură unică, costurile brevetării în mai multe ţări fiind reduse considerabil pentru solicitant. De asemenea, prin gruparea unor ingineri foarte specializaţi şi a altor experţi, calitatea şi amploarea cercetărilor brevetate este mărită pentru toate ţările, dar în special pentru economiile mai mici. Ar putea să nu fie rentabil dacă brevetul este numai pentru una sau două ţări (în

[1] *Ibidem,* p. 30.
[2] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61970J0078:FR:HTML
[3] Pelkmans J., *op.cit.,* p. 172

Lazar, R., E., (2010) The Community Patent and the Free Movement of Persons in the European Union, Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2, pp: 15-27

acest caz brevetul național ar fi sufcient), dar economiile sunt semnificative dacă brevetarea are loc la nivelul Uniunii"[1]. Acordarea brevetului european vizează doar invențiile noi, care implică o activitate inventivă şi care sunt susceptibile de aplicare industrială. Odată acordat brevetul european, acesta devine brevet național, fiind supus legislației în domeniu din respectivul stat membru.

Coexistă aşadar două sisteme de brevetare: unul național, la nivelul fiecărui stat membru al Uniunii Europene, altul european, dar care nu merge până la stadiul de unificare a legislațiilor la nivel european, ci este doar o formă de cooperare a statelor membre în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală, fără să facă parte din ordinea juridică comunitară.

Ideea instituirii unui brevet comunitar a apărut încă din anul 1960, însă în cadrul Consiliului European de la Lisabona din martie 2000 a fost subliniată importanța introducerii reglementării deîndată a brevetului comunitar. Astfel, Comisia a realizat o propunere de regulament, care instituie un sistem de brevetare comunitar, care va coexista cu sistemele naționale de brevetare şi cu brevetul european. Însă, odată acordat, brevetul comunitar va fi supus prevederilor regulamentului. Analiza prevederilor viitorului regulament privind brevetul comunitar evidențiază o veritabilă combinație între Convenția interguvernamentală comunitară privind brevetele, de la Luxemburg, din 1975, şi Convenția de la Munchen din 1973, cu câteva elemente de noutate.

Reglementarea unitară la nivel comunitar a brevetului comunitar este destinată să reducă costurile (în prezent, costul mediu al unui brevet european este de 30.000 euro, din care 14% reprezintă taxele către Oficiul European de Brevetare, 18% reprezintă costurile de reprezentare în fața Oficiului, 39% reprezintă costul traducerilor – cu mențiunea că limbile oficiale ale Oficiului sunt franceza, engleza şi germana -, 29% sunt taxele de reînnoire plătite statelor membre[2]), prin diminuarea costurilor de traducere a documentelor, a procedurilor şi a sistemului de soluționare a eventualelor litigii.

1.4. Instituții implicate în recunoaşterea drepturilor de proprietate intelectuală

1.4.1. Birouri şi/sau oficii naționale

La nivelul statelor membre ale Uniunii Europene, există birouri ori, după caz, oficii, ce înregistrează cererile de brevete de invenție, de desene şi modele industriale sau de acordare a drepturilor de autor. Uniformizarea legislativă în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală se manifestă şi din acest punct de vedere, astfel încât au fost instituite organizații ce urmăresc recunoaşterea brevetelor comunitare (Oficiul European de Brevetare), a mărcilor comunitare (Biroul de Armonizare din Alicante) ş.a

[1] *Ibidem,* p. 173.
[2] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2000:0412:FIN:EN:PDF

Lazar, R., E., (2010) The Community Patent and the Free Movement of Persons in the European Union, Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2, pp: 15-27

Astfel, în România, Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci (OSIM) este organismul acreditat pentru sprijinirea mişcării de inovare la nivel naţional. În acest sens, acesta primeşte asistenţă tehnică de specialitate de la organismele specializate la nivelul Uniunii Europene. De altfel, finanţarea prin programele specifice din partea Uniunii Europene este pendente de cooperarea la nivel european. Prin programele comunitare se poate beneficia de o subvenţie ce acoperă 50% sau chiar mai mult din totalul costului proiectelor. Aceste programe sprijină mobilizarea resurselor umane, financiare şi tehnologice necesare cooperării în domeniul cercetării, prin: finanţarea studiilor de fezabilitate pentru determinarea beneficiilor participării la programe de cercetare, sprijinirea designului de produse noi ce pot fi plasate rapid pe piaţă (programul Eureka), facilitarea transferului de tehnologie între firme (programul Sprint), încurajarea firmelor mici în împărţirea costurilor legate de contractarea cercetătorilor de care au nevoie (programul Craft), sprijinirea micilor întreprinzători în valorificarea maximă a rezultatelor cercetării (programul Value).[1]

1.4.2. Biroul de Armonizare din Alicante

În ceea ce priveşte mărcile comunitare şi desenele industriale comunitare, la nivel european, are atributii în acest domeniu Biroul de Armonizare din Alicante[2], organizaţie non-profit, europeană. Denumirea acestei instituţii este cel puţin discutabilă, caracterul generic al acesteia neputând explica *ab initio* rolul acesteia. La nivelul Uniunii Europene, marca comunitare, precum şi desenul industrial au caracter unitar şi se aplică în mod unitar. Aceasta înseamnă că dacă o marcă este refuzată total sau parţial într-o anumită ţară, aceasta va fi refuzată sau limitată în toate Statele Membre deoarece, în baza caracterului unitar, marca va fi înregistrată şi protejată în toate Statele Uniunii Europene în aceeaşi formă şi pentru aceleaşi bunuri şi/sau servicii[3]. Protecţia asigurată de mărcile comunitare se extinde în mod automat, odată cu extinderea Uniunii Europene, fără costuri suplimentare pentru beneficiar. O precizare se impune a fi făcută: dacă o marcă comunitară, prin extinderea Uniunii Europene, ăşi extinde efectele la nivelul noilor state membre, marca naţională din statele membre nu devine marcă comunitară. Există însă o atare posibilitate, numai în condiţiile în care se depune o cerere în acest sens, la Biroul de Armonizare din Alicante.

Înregistrările noilor mărci şi a desenelor industriale, precum şi procedurile administrative se realizează la nivel central, de către Oficiul de Stat pentru Armonizarea Pieţei Interne. Aminitm că nici sistemul comunitar al

[1] Popescu R., *op.cit.,* p. 42.
[2] www.oami.europa.eu/en/office/diff/pdf/national-law.pdf
[3] Oprea M., *Marca Comunitară,* în Revista Română de Proprietate Intelectuală nr. 3/2006, Bucureşti, p. 119.

Lazar, R., E., (2010) The Community Patent and the Free Movement of Persons in the European Union, Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2, pp: 15-27

mărcilor comerciale, nici Biroul din Allicante nu funcţionează independent de legislaţiile statelor membre ale Uniunii Europene ori de Oficiile naţionale ale acestora, având competenţe în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală, nici faţă de legislaţia Benelux privind mărcile şi Oficiul pentru Propritate Intelectuală Benelux. Practic, fiecare solicitant al unei mărci ori al unui desen industrial are libertatea de a alege în ceea ce priveşte procedura de urmat între Oficiul din Allicante şi Oficiul din Statul Membru din care face parte, acesta din urmă având obligaţia de a înainta cererea aplicantului către Biroul din Alicante. Din analiza legislaţiei comunitare în domeniu rezultă că legiuitorul comunitar nu a intenţionat abandonarea sistemului naţional, ci continuarea existenţei acestuia alături de sistemul comunitar al mărcilor comerciale şi al desenelor industriale. Înregistrarea se face la registrul de mărci comunitare în toate limbile Uniunii Europene, marca fiind protejată timp de zece ani de la data depunerii cererii, cu posibilitatea de reînnoiri succesive, pe perioade de câte zece ani.

2. Coexistenţa mai multor sisteme de brevetare în uniunea europeană

În cazul Uniunii Europene, există tot atâtea sisteme de drept privind reglementarea brevetului de invenţie câte state sunt. Legile naţionale ale statelor membre privind brevetele produc în continuare efecte juridice. Diferenţele dintre legislaţiile în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală sunt de formă, dar şi de fond. Astfel, dacă vorbim despre subiectul dreptului la brevet în state membre diferite ale Uniunii Europene, observăm că, în România de exemplu, subiect al dreptului la brevet poate fi inventatorul ori succesorul său în drepturi, unitatea angajatoare sau unitatea care a comandat o cerere de serviciu, invenţiile fiind de acelaşi grad şi nerealizându-se nicio distinţie între ele. În schimb, în legislaţia germană, finlandeză ori austriacă, există o reglementare specială ce conferă dreptul la brevet unităţii angajatoare ori unităţii ce a contractat cercetarea, invenţiile respective fiind apreciate ca „de serviciu”[1].

Prin Convenţia europeană pentru brevetele de invenţie s-a intenţionat şi realizat centralizarea cererilor de solicitare şi de înregistrare a brevetelor de invenţie la Organizaţia Europeană de Brevetare. Aceasta presupune obţinerea unui brevet european printr-o procedură unică, costurile brevetării în mai multe ţări fiind reduse considerabil pentru solicitant. În cazul brevetului european are importanţă Oficiul European al Brevetelor de Invenţie. Funcţionarii din cadrul Oficiului primesc cererile de brevetare de la inventatori, pregătesc dosarele, studiază cererile anterioare comparabile pentru a stabili dacă invenţia a cărei brevetare se solicită îndeplineşte condiţia sus amintită (implicarea unei activităţi inventive) şi eliberează brevetul european pentru invenţia ce îndeplineşte cumulativ cele patru condiţii descrise mai sus. Brevetul european (în cele trei

[1] Ionescu B., *Dreptul la brevet,* în Revista Română de Dreptul proprietăţii intelectuale nr. 2/2006, Bucureşti, p. 218.

Lazar, R., E., (2010) The Community Patent and the Free Movement of Persons in the European Union, Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2, pp: 15-27

limbi oficiale: franceza, germana şi engleza) este validat prin convertirea în oricâte brevete naţionale doreşte cel care îl solicită, contracost. Protecţia lui juridică este asigurată însă la nivel naţional. Prin gruparea unor ingineri foarte specializaţi şi a altor experţi, calitatea şi amploarea cercetărilor brevetate este mărită pentru toate ţările, dar în special pentru economiile mai mici. Ar putea să nu fie rentabil dacă brevetul este numai pentru una sau două ţări (în acest caz brevetul naţional ar fi sufcient), dar „economiile sunt semnificative dacă brevetarea are loc la nivelul Uniunii"[1].

Odată acordat brevetul european, acesta devine brevet naţional, fiind supus legislaţiei în domeniu din respectivul stat membru. Protecţia naţională pe care o asigură brevetul european poate fi înţeleasă în următorul context: Oficiul European al Brevetelor de Invenţie este o organizaţie interguvernamentală, nu comunitară. De la şapte membri fondatori, numărul lor a ajuns în prezent la treizecişişase, incluzând aşadar şi state ce nu sunt membre ale Uniunii Europene (de exemplu: Elveţia, Islanda, Liechtenstein, Monaco, Macedonia, San Marino, Turcia).

Amintim că un brevet european presupune în prezent costuri de 30.000 euro.

Din punct de vedere procedural, sistemul de brevetare europeană este prea costisitor şi prea complex. Analiza unei cereri de brevetare poate dura şi 44 de luni, comparativ cu 27 de luni în Statele Unite ale Americii. Înregistrarea unui brevet în 13 cele mai populare tari din zona EPO îl costa pe un inventator 39.675 de euro, în comparaţie cu 9 856 euro în Statele Unite si 5 541 euro în Japonia. Costul traducerii în opt limbi (unele dintre cele 13 tari au limbi comune) reprezinta o treime din aceasta suma, o nota de plata ce se amplifica rapid daca se doreste protectie în toate cele 31 de tari, cu cele 23 de limbi oficiale ale lor[2].

Coexistă aşadar două sisteme de brevetare: unul naţional, la nivelul fiecărui stat membru al Uniunii Europene, altul european, dar care nu merge până la stadiul de unificare a legislaţiilor la nivel european, ci este doar o formă de cooperare a statelor membre în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală, fără să facă parte din ordinea juridică comunitară.

Ideea instituirii unui brevet comunitar a apărut încă din anul 1960, însă în cadrul Consiliului European de la Lisabona din martie 2000 a fost subliniată importanţa introducerii deîndată reglementării a brevetului comunitar. Astfel, Comisia a realizat o propunere de regulament, care instituie un sistem de brevetare comunitar, ce va coexista cu sistemele naţionale de brevetare şi cu brevetul european. Însă, odată acordat, brevetul comunitar va fi supus prevederilor regulamentului. Analiza prevederilor viitorului regulament privind brevetul comunitar evidenţiază o veritabilă combinaţie între Convenţia

[1] Pelkmans J., *op.cit.,* p. 173.

[2]http://www.agir.ro/univers-ingineresc/brevetele_comunitare__o_nuca_greu_de_spart_2169.html

Lazar, R., E., (2010) The Community Patent and the Free Movement of Persons in the European Union, Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2, pp: 15-27

interguvernamentală comunitară privind brevetele, de la Luxemburg, din 1975, şi Convenţia de la Munchen din 1973, cu câteva elemente de noutate.

Se urmăreşte instituirea unui „titlu de protecţie unitar şi autonom, cu efect egal, pe întreg teritoriul Uniunii Europene. Brevetul poate fi astfel acordat, transferat sau declarat invalid pentru întreaga Comunitate Europeană."[1]

Reglementarea unitară la nivel comunitar a brevetului comunitar este destinată să reducă costurile (în prezent, costul mediu al unui brevet european este de 30.000 euro, din care 14% reprezintă taxele către Oficiul European de Brevetare, 18% reprezintă costurile de reprezentare în faţa Oficiului, 39% reprezintă costul traducerilor – cu menţiunea că limbile oficiale ale Oficiului sunt franceza, engleza şi germana -, 29% sunt taxele de reînnoire plătite statelor membre[2]), prin diminuarea costurilor de traducere a documentelor, a procedurilor şi a sistemului de soluţionare a eventualelor litigii.

Brevetul comunitar este valabil pentru toate cele douăzecişişapte state membre ale Uniunii Europene.

Începând cu anul 2010 litigiile cu privire la brevetul comunitar se vor judea în faţa unui Tribunal al brevetului comunitar. Diferenţierea faţă de modalitatea de soluţionare a litigiilor pentru brevetele europene şi cele naţionale este evidentă. Actualmente, acestea din urmă sunt judecate de către instanţele naţionale. Astfel în situaţia în care o persoană fizică ori o persoană juridică reclamă săvârşirea unei infracţiuni constând în încălcarea drepturilor conferite de un brevet naţional ori european, pe care îl deţine, are obligaţia de a se adresa unor instanţe diferite, din state membre distincte ale Uniunii Europene. Aceasta presupune depăşirea unor dificultăţi legate de limbă, de cultură, de sistem juridic, de costuri, existând chiar posibilitatea ca instanţe de judecată din state membre diferite să interpreteze legislaţia comunitară în mod diferit, astfel încât să ajungă la soluţii diferite, pentru acelaşi brevet de invenţie. Brevetul comunitar presupune însă soluţionarea litigiilor ce pot apărea referitoare la acesta în faţa Tribunalului Brevetului Comunitar, instanţă specializată pentru soluţionarea acestui tip de litigii.

Sistemele de brevetare sunt diferenţiate în Uniunea Europeană şi în Statele Unite ale Americii. Astfel, dacă în S.U.A. la baza sistemului stă principiul „primul care a inventat" („first to invent"), la nivelul Uniunii Europene principiul aplicabil este „primul care a depus" („first to apply").

Diferenţierea între S.U.A. şi U.E. nu constă doar în principiile aplicabile în materie de brevetare, ci şi la nivel practic. Astfel, este cunoscut că programele de calculator şi metodele de afaceri în sine nu sunt brevetabile în Uniunea Europeană, deoarece acestea nu au caracter tehnic. Politica mai relaxată din acest punct de vedere în S.U.A. permite brevetarea şi acestor categorii de creaţii,

[1] Ştrenc A., *Noi orizonturi şi provocări în protecţia prin brevet a invenţiilor,* în Revista Română de Dreptul Proprietţii Intelectuale nr. 1/2006, p. 29.
[2] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2000:0412:FIN:EN:PDF

Lazar, R., E., (2010) The Community Patent and the Free Movement of Persons in the European Union, Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2, pp: 15-27

fapt explicabil prin absenţa unei condiţii legale restrictive de „tehnicitate" pentru însăşi existenţa invenţiilor[1].

În plus, legislaţiile statelor membre ale Uniunii Europene conferă terţilor dreptul de a aplica invenţiile brevetate în scopuri personale, fără caracter comercial, fără a da dreptul la despăgubiri inventatorului. Aceasta deoarece, utilizarea în scopuri personale, casnice, experimentale nu implică caracterul industrial, aşa cum prevede legea. De asemenea, nu se poate vorbi de brevetare a unei invenţii cu ocazia „preparării ocazionale de medicamente pentru cazuri individuale în cadrul farmaciilor pe baza unei prescripţii medicale"[2].

Un caz particular îl reprezintă invenţiile genetice, motivat de discuţiile legate de moralitatea recunoaşterii drepturilor de proprietate intelectuală în materia genomului uman. Astfel s-abridicat întrebarea: „Este etică procedura de brevetare a diferitelor segmente din genomul uman, dat fiind faptul că acestea sunt inerente fiecărei persoane, fiind aceleaşi pentru întreaga umanitate?"[3] Denumite şi patente de utilitate, brevetele în domeniul invenţiilor genetice au fost reglementate la nivel european (în Convenţia privind Brevetul European şi Directiva 98/44/EC privind reglementarea juridică a invenţiilor biotehnologice) şi la nivel interanţional (în Acordul Organizaţiei Internaţionale a Comerţului - TRIPS). Sunt excluse însă de la obţinerea brevetului de invenţie: procesele de clonare umană, procesle pentru modificarea ADN-ului uman, precum şi de utilizare a embrionilor în scopuri industriale ori comerciale.

3. Concluzii

Dimensiunea europeană a planurilor de afaceri, a politicilor de administrare a breveteleor de invenţie, a drepturilor de autor, a mărcilor, a desenelor şi a modelelor industriale, a fost posibilă numai în contextul libertăţii de mişcare a bunurilor. Cu toate acestea, de la bun început s-a identificat pericolul fragmentării pieţei unice, din perspectiva menţinerii, la nivelul naţional al Statelor Membre ale Uniunii Europene, a unor reglementări diferite privind drepturile de proprietate intelectuală.

Jurisprudenţa Curţii de Justiţie a Comunităţii Europene, teoria epuizării drepturilor, cooperarea regională europeană, activitatea birourilor şi/sau oficiilor de înregistrare a cererilor de obţinere a brevetelor, a mărcilor etc. au avut un rol major în uniformizarea legislativă în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală la nivelul Uniunii Europene.

În ceea ce priveşte obţinerea brevetului de invenţie, prevederile legislative naţionale coexistă cu prevederile privind brevetul european.

[1] Ştrenc A, op.cit., p. 32.
[2] Mihai L., Invenţia, condiţii de fond ale brevetării, drepturi, Ed. Universul juridic, Bucureşti, 2002, p. 185.
[3] Vasiu I., Vasiu L., Brevetabilitatea invenţiilor genetice, în Revista Română de Proprietate Intelectuală nr. 3/2006, Bucureşti, p. 77.

Lazar, R., E., (2010) The Community Patent and the Free Movement of Persons in the European Union, Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2, pp: 15-27

Inexistenţa temporată a unei legislaţii comune privind brevetul comunitar este de natură a crea disfuncţionalităţi la nivelul Uniunii Europene. Necesitatea reglementării unitare a brevetului comunitar se impune din perspectivă materială (a diminuării costurilr privind obţinerea brevetului), dar şi din punct de vedere funcţional, caracterul unitar al protecţiei juridice pe care îl oferă brevetul comunitar fiind de natură a ameliora funcţionarea pieţei unice şi din acest punct de vedere.

Lazar, R., E., (2010) The Community Patent and the Free Movement of Persons in the European Union, Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2, pp: 15-27

References:

Calmuschi, C. (2006). *Epuizarea drepturilor de proprietate intelectuală*, în Revista Română de Dreptul Propietăţii Intelectuale nr. 2/2006,

Ionescu, B. (2006). *Dreptul la brevet*, în Revista Română de Dreptul proprietăţii intelectuale nr. 2/2006, Bucureşti

Lazar R.E., (2009). *Brevetul comunitar / The Community Patent,* in Jurnalul de Studii Juridice, (Journal of legal studies), Year 4, no. 3-4/December, Lumen Publishing House, pp.34-35.

Mihai, L. (2002). *Invenţia, condiţii de fond ale brevetării*, drepturi, Ed. Universul juridic, Bucureşti

Oprea, M. (2006). *Marca Comunitară*, în Revista Română de Proprietate Intelectuală nr. 3/2006, Bucureşti

Pelkmans, J. (203). *Integrarea europeană. Metode şi analiza economică*, Ed. IER, Bucureşti

Ştrenc, A. (2006). *Noi orizonturi şi provocări în protecţia prin brevet a invenţiilor*, în Revista Română de Dreptul Proprietţii Intelectuale nr. 1/2006, Bucureşti

Vasiu, I., Vasiu, L. (2006). *Brevetabilitatea invenţiilor genetice*, în Revista Română de Proprietate Intelectuală nr. 3/2006, Bucureşti

Webografie

http://eurlex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=675J0119

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61977J0102:FR:HTML

http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/displayFtu.do?language=en&id=74&ftuId=FTU_3.4.5.html

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61970J0078:FR:HTML

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2000:0412:FIN:EN:PDF

www.oami.europa.eu/en/office/diff/pdf/national-law.pdf

http://www.agir.ro/univers-ingineresc/brevetele_comunitare__o_nuca_greu_de_spart_2169

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2000:0412:FIN:EN:PDF

Lazar, R., E., (2010) The Community Patent and the Free Movement of Persons in the European Union, Jurnalul de Studii Juridice, Anul V, Nr. 1-2, pp: 15-27